

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Resum executiu

Una anàlisi amb perspectiva de gènere al sistema de recollida de residus porta a porta

Autor/a: Caterina Molero Borràs
Tutor/a: Josep Espluga Trenc

L'objectiu que persegueix aquest treball és veure com ha afectat la implantació del sistema de recollida de residus porta a porta (PaP) al municipi de Sant Antoni de Vilamajor, més concretament en les desigualtats de gènere.

Diferents estudis que hem tingut en compte mostren que encara ara són les dones les que s'encarreguen de l'organització i la realització de les tasques domèstiques. És per això que es veu justificada una anàlisi de com afecta aquest model de reciclatge, beneficis per al medi ambient, a les desigualtats de gènere.

Per a veure com afecta s'han realitzat un total de 18 entrevistes, 4 grupals i 14 individuals, 10 dones i 4 homes. Tant del centre del municipi com de les urbanitzacions. Totes les entrevistes s'han centrat en un perfil benestant del qual sí que hi ha varietat d'edat i de situacions personals.

El sistema PaP té dues grans característiques que el separen del sistema de contenidors al carrer; rigidesa horària i corresponsabilitat ciutadana. Aquestes característiques demanen més implicació ciutadana, el que hem pogut veure és que és desigual entre dones i homes.

Amb les entrevistes el principal resultat que hem trobat és que hi ha una clara divisió entre el que és la realització i l'organització de les tasques domèstiques que es veu reflectida en com es gestionen els residus a la llar.

Quan les famílies comencen a reciclar, sigui pel PaP o anterior, són les dones les que s'encarreguen de gestionar i habilitar els espais per al reciclatge, tenint més o menys dificultats segons l'antiguitat de la casa o les possibilitats econòmiques de la família. Són també les dones les que s'encarreguen de vigilar i assegurar-se que el reciclatge es fa bé.

Tal com es fa la recollida, sense cubell, atrau animals el que en algun cas pot restringir encara més l'horari de recollida per evitar que aquests escampin les escombraries. Exigint, una major atenció i organització d'aquesta tasca.

No sempre són les dones les que fan la tasca de treure les escombraries a la porta de casa o anar a la deixalleria, moltes vegades són les dones les que quan no se n'encarreguen, estan alerta de quan passa el camió, saben què és el que s'ha de treure i s'encarreguen de delegar la tasca i demanar a algú que ho faci o "deixen l'oli a l'entrada perquè el vegi i el dugui a la deixalleria".

Dins la mostra es contemplaven diferències com les de casa-pis, centre-urbanització i edat. Hi ha una preocupació general per la manca d'espai. En les entrevistes fetes a pisos la convivència era de dues persones i tot i les queixes de no tenir espai per a cubells tampoc es genera tant residu com perquè sigui un gran problema, i si ho era, s'ha intentat reduir els residus (sobretot envasos).

De les diferències entre centre i urbanització veiem que a les urbanitzacions abans hi havia una tendència a endur-se les escombraries quan agafaven el cotxe per anar a una altra banda, o fins a agafar el cotxe per acostar-se als contenidors dins la urbanització. Ara això s'ha quedat, amb alguna excepció, com una pràctica d'emergència.

Lligat amb les diferències centre-urbanització hi van les diferències d'edat. Les persones joves entrevistades parlen de desorganització i "anar fent" pel que fa a les tasques domèstiques. Aquesta divisió de l'organització i la realització de la qual parlàvem, amb l'edat no es veu tant. L'organització queda diluïda i no hi ha una persona, normalment dona, que dirigeixi i lideri l'organització. Això fa que, dins la rigidesa del sistema PaP, en les persones joves hi hagi més situacions d'oblit, d'acumulació de residus, d'utilitzar "l'excusa del diumenge que ho recullen tot" o de dur-ho al poble del costat quan marxés de casa. A més a més, concretant amb joves a les urbanitzacions, l'horari de paper és només els divendres a la nit, l'horari de les urbanitzacions no contempla la diversitat de necessitats segons l'edat.

Si bé l'exigència i rigidesa del PaP contribueix a les desigualtats de gènere pel que fa a l'organització de les tasques domèstiques, és un sistema que facilita la realització d'aquestes. Les entrevistades asseguren que és un sistema còmode un cop s'han acostumat a separar bé, s'han après els horaris i s'han establert rols i rutines a casa. La proximitat del servei aporta comoditat.

Fer aquesta anàlisi del PaP ha ressaltat la importància de parar atenció amb les desigualtats que inicialment no es veuen. Cal polititzar allò que passa a l'àmbit domèstic en el sentit de Kate Millet (1973) fins i tot allò que passa en un àmbit tan invisible com el de l'organització.

Hem d'ampliar aquesta idea de responsabilització de la tasca a la responsabilitat d'organitzar-la, planificar-la i assegurar que es faci correctament, no centrar-nos només en qui ho fa.